

УДК 343.91

DOI: 10.31733/17-03-2023-802-803

Карина ЛАГУН

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

д.ю.н., проф. **Віктор ПЛЕТЕНЕЦЬ**

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПОРТРЕТУ МАНІЯКІВ-ВБИВЦЬ РФ В ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Криміналістична психологія не «прив'язана» до окремих відомств, територій та держав. Вона інтернаціональна насправді і є загальним міжнародним, загальнопланетарним надбанням. Все психолого-криміналістичне, що ефективно «працює» у руслі боротьби зі злочинністю за кордоном, успішно може використовуватися і в нашій країні (за умови допустимості з точки зору чинних законів). І навпаки: те, чого досягла передова думка в галузі вітчизняної криміналістичної психології, корисний практичний досвід українських юристів та психологів можуть стати надбанням та принести плоди при науковому вивченні та у практиці виявлення та розкриття злочинів в інших країнах. Тому аж ніяк не випадково, що вченими акцентується увага на прогресі в галузі криміналістичної психології в США та передових європейських країнах, на тому позитивному впливі, який цей процес робить на діяльність поліцейських детективів та слідчих. На нашу думку, популяризація цього досвіду може виявитися корисною для подальшого розвитку криміналістичної психології в Україні та вдосконалення оперативно-розшукової та слідчої практики [1, с.87].

Як зазначає Л. Міллер, слово маніяк все частіше фігурує у кримінальній хроніці та криміналістичній літературі сучасного періоду. Моторошний, відштовхуючий, лякаючий вигляд кривавих вбивць привертає загальну неослабну увагу [2].

Поняття «серійні вбивства» було введено у лексикон на Заході наприкінці 70-х років ХХ сторіччя. В Україні воно почало вживатися лише з початку 90-х років. З цього часу ним користуються засоби масової інформації, правоохоронці, вчені. Поняття "серійні злочини", "серійні вбивства", "серійні вбивці" фігурують в офіційних документах органів прокуратури та МВС. (Тим часом законодавцю це поняття не знайоме. У кримінальному законі вказівок ні на серійні злочини, ні на серійні вбивства не міститься. Закон вживає іншу термінологію. В КК України йдеться про повторність, сукупність, рецидив кримінальних правопорушень як форми множинності злочинів) [3, с.18].

Досить актуальним є перенесення та дослідження психолого-криміналістичного портрету маніяків-вбивць на реалії сьогодення в Україні. Події, які відбуваються на території нашої держави з 24 лютого 2022 року повним чином характеризують нечувану відсутність людяності та будь-яких моральних якостей в російських окупантів. Спробуємо навести портрет ознак, якими характеризуються російські вбивці при «виконанні бойових завдань».

Зазначимо, що такий маніяк-вбивця ніколи не обмежується скоєним. Його кримінальна агресія періодично відновлюється, виявляючись у нових, чергових епізодах вбивств, до яких можемо віднести Бучу, Гостомель, масові вбивства на окупованих територіях Херсонської, Запорізької та Харківської областей. Вони не знають жалю чи цінності людського життя й статевої недоторканості.

При цьому, як наголошує В.М. Плетенець, масштаби сексуального насильства в Україні є в декілька десятків разів вищими від кількості зареєстрованих фактів [4, с.230]. Для такого вбивства характерна надмірність насильства (так зване "надвбивство"). На відміну від убивств, які є засобом досягнення будь-якої іншої мети (матеріальна вигода, усунення суперника, помста, приховування іншого злочину), серійне вбивство відбувається заради вбивства та катування жертви, маніпуляції з трупом, що неодноразово підтверджується викладеними в мережу Інтернет відео, на якому російські вбивці знущаються над тілами та трупами українських захисників [5, с.10].

У звичайному житті серійний вбивця зовсім не відповідає стереотипному образу душоуба. Це може бути поважний батько, зразковий чоловік, шанований громадянин, або просто сільський житель. В дослідженні цієї ознаки досить точно допомагають розібратися сучасні соціальні мережі, по яким легко можна ідентифікувати вбивць-загарбників, які зображені на світлинах звичайними пересічними громадянами та сім'янами. Зазначимо, що окупантів можна віднести до категорії дезорганізованих вбивць. Дані вбивці мають низький або рідше середній рівень інтелекту. Вони, зазвичай, не планують протиправні діяння, довго не обирають жертву, а вчиняють злочин, коли виникає така можливість. Для них характерна імпульсивність та домінування емоційної складової над інтелектуальною.

Отже, у висновках варто сказати, що аналіз психологічного портрету рашистських маніяків-вбивць демонструє просто нелюдські якості цих осіб, які вбивають мирне населення та військових нашої держави ради власного задоволення, що демонструє значні проблеми їхнього психічного стану. Дослідження даного явища тільки починає набирати все більшу і більшу актуальність, адже звірства цих маніяків-вбивць продовжуються і по цей день й потребують відповідних подальшого вивчення з оцінкою у міжнародних судових інституціях.

1. Криміналістика: Підручник / [В.Д. Берназ, В.В. Бірюков, А.Ф. Волобуєв] ; за заг. Ред.. А.Ф. Волобуєва; МВС України, Харк. Нац. Ун-т внутр. Справ. Харків: ХНУВС, 2011. 666 с.
2. Miller L. Serialkillers: I. Subtypes, patterns, and motives. Aggression and Violent Behavior. 2014. P. 2.
3. Криміналістика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг, В.М. Плетенець, Ю.А. Чаплинська]. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2014. 380 с.
4. Плетенець В.М. Сексуальне насильство в умовах воєнного стану в Україні: становище й шляхи виявлення та подолання Науковий вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. 2022. Вип. 2 (98). 284 с.
5. Католик Г. Психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина. Збірник тез II Міжнародної наукової конференції „Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки“, 21-22 квітня. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2022. С. 9–11

УДК 343.91

DOI: 10.31733/17-03-2023-803-806

Аліна ЛУКОМСЬКА

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

к.психол.н., доц. **Інна ШИНКАРЕНКО**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ВПЛИВ ФЕНОМЕНУ ТРИВОЖНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Законодавче визначення поняття національної безпеки наводиться у однойменному Законі України «Про Національну безпеку України», за яким під даним терміном розуміють захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [1]. З цього випливає, що національна безпека України є багатокомпонентним та багатоаспектним поняттям, і для її активної практичної реалізації повинні тісно співпрацювати майже всі внутрішні та зовнішні державні системи.

Основним завданням забезпечення національної безпеки є захист державного ладу. А головною передумовою процвітання держави – є формування у свідомості громадян знань правових норм для подальшого забезпечення соціальної єдності. Але людству не відоме таке суспільство, у якому усі громадяни поведуться відповідно до загальноприйнятих правил. У суспільстві завжди існують особи, які порушують суспільноприйняті правила та норми. Відхилення у поведінці особи, що входять у протиріччя з юридичними, етичними,